ANY II — MOLINS DE REI 25 D' OCTUBRE DE 1914 — NÚM. 27

No 's tornen els originals.
Dels trevalls ne son responsables llurs autors.

Periódic literari. - Surt els dies 10 i 25 de cada mes

ELEGIA (1)

A l' hora vaga en que la tarde mor
al vibrar rel·ligiós d' una campana
i s' encén el crepuscle d' or i grana
i s' asserena el pensament i el cor,

pêl parc jo vago taciturn, absort
en la memoria d' una amor llunyana.
L' arbre i el banc, les flors i la fontana,
tot d' altres hores esdevé record.

Record del temps que amb ella aquí venía:
quan l' ombra d' aquest arbre 'ns protegia
mentre parlavem, en el banc sentats,

i la aroma floral ens embaumava
i la fontana, dolçament glosava
el doç idili dels amors nostrats...

***

Record d' encís el teu record, amada,
conçol i desconçol del meu sofrir!
«Per què, per què la vas deixar partir
—diu el record—*si avui t' es anyorada?*

Ai, que no fores, com dèus ser, preada,
de massa vora que jo et vaig tenir
quan per mí era la llum de ta mirada
i l' encant de ta veu era per mí!...

***

Malincónicament vago pel parc
desamparat de tota companyía
sinó d' aquesta greu malinconía
i del record adolorit i amarg.

Sens la amor al costat tot camí es llarg;
si l' hem gosada i l' hem perduda un dia
perduda havem amb ella la alegría...
Malincónicament vago pêl parc.

L' arbre i el banc, les flors i la fontana:
si torna encare mon amor llunyana
digueu-li com ma vida es sens conçol;

digueu-li com l' amor qu' ella encenía
tan pregón i tan fort jo no 'l sabía
fins are, que pêl parc vago tot sol.

JOAN ARÚS COLOMER.

(1) Del llibre *Cançons al vent*.

La vetlladora

Aquest don Joan Pons que ve cada tarde a Borsa i que, si voleu coneixel, no més us cal esperarlo de les tres a un quart de quatre a la porta del carrer del Consulat, i el veureu baixar del *cupé*, es un home originalíssim.

En sa joventut fou mosso—així, tal com sona—d' una hisenda del Pla del Penadés, i es va trobar de ple a ple en época d' una gran exportació de vi a l' Argentina.

¡Quín mar de verdor aquelles vinyes exteses que no s' acabaven mai, i quina producció tant generosa! Se feien uns setembres tan grassos, que semblava que s' hagués d' inondar aquella hermosa plana que produhia com un voler de Deu.

La riquesa arreu sobreixia. Aquelles cases d' enllà del mar mai ne tenien prou. Qualsevol hauria jurat que no més s' alimentaven de vi en les terres americanes.

¡Quin temps! ¡Quin temps!

Allò era un riu de vi que se 'n anava i un riu d' or que venia.

A n' en Pons, qu' encare que semblés tonto no 'n tenia un pèl, trobant-se en mig de tal abundor, no sé quina idea original li va valguer obrir-se cap a sí un regueró d' aquella riquesa, i el regueró va anar-se engroixint, engroixint, i en vuit o deu anys en Pons fou un home ric, però no us cregueu pas una fortuneta d' allò de quinze o vint mil duros... De més, de molt més. La gent del Pla deia si era home d' un milió. ¡Tan com un milió!... Però lo cert es qu' ell no ho sabia pas lo que tenia.

Aquell canvi de vida el va ensoperbir, no enmatzinant-li, però, un cert fons de bon home que li traspuava en tots els seus actes. Va esdevenir cridaner, avassallador, però res li durava. Se li va accentuar encare més el seu temperament que semblava fet a batzegades.

Quan se li varen apropar els quaranta anys, va veures voltat de diners, de servilisme, i del cor li va pujar com una veueta temptadora que demanava amor, i ell se la va escoltar aquella veu dolsa, pesque aquell homenàs, alt com un Sant Pau i d' aspecte ferreny, era una criatura, res més qu' una criatura mal criada per la sort.

Bé n' hi ha aquí, a ciutat, de senyorials families que s' ensorren, i en aquestes families a voltes s' hi troba una noia bonica, que, per lo que respecta a caràcter, o es una dòna orgullosa plena de pretensions i malicia, o, pel contrari, una nena dolsa amorosida, resignada, trista com una tórtora.

Aixís era la Mercé de Garcín que per esposa va escullir en Pons.

I a n' ella, tan fina, tan educada, ¡que 's estrany! no li va desagradar aquell pagés vestit de senyor.

La Mercé ja n' havia estat d' enomorada: enamorada d' un jovenet de saló, fí, correcte que sempre parlava d' honor i es feia 'l desinteressat, però que 'l dia que va saber el ver estat de la familia Garcín, va deixar a la noia ignominiosament.

I ella va plorar molt... i un' altra vegada va probar fortuna en l' amor. El nou enamorat era un dependent del Banc, que tenia la robeta de la esquena... però quan va veure que 'l pare de la Mercé, molt lluny de lo que aparantava, era un noble arruinat, va dir que més endevant, quan tingués un recó... i la cosa va anarsen refredant, fins que la noia, comprenent-ho, ho va deixar correr.

I es pensava, la pobreta, que ningú l' aprofitaria el torrent de delicadesa que vessava del seu pit, i que si algú se li apropava, tampoc ella 'l creuria. I quan a trenta anys, quan la Mercé veia 'l món de altra manera, va venir en Pons, ella 'l va creure i va tornar a veure la vida com en els seus dies d' enamorada, que per l' amor vint anys o trenta es igual. La cosa es que s' hi hagi nascut per a estimar.

Si s' ha de dir la veritat, per això, no va serhi molt felissa amb aquell caràcter d' en Pons, fet a batzegades, que tan aviat li donaxa per a renyar al servei com per a tenirhi converses amistoses; que are era avar i suara espléndit; que amb la boca malehia i després amb els ulls demana perdó. Malgrat tot, a la Mercé la estimava de veres, amb aquell fons d' home bó, i reconeixia la superioritat d' ella. La esposa ho veia i, sofrint més o menys, quan havia passát la gropada li perdonava tot. Mercés a n' ell, també la familia s' havia aixecat del postrament de abans.

Ja feia sis anys que eren casats, quan un vespre la Mercé, tota enrejolada, va dirli que no digués res a ningú, però que potser... que li semblava... vaja... que Deu els hi volia donar un fill.

Aquell homenàs va sentir dintre 'l cor la impressió de la criatura anunciada, i es va posar content com un liró. Tot era cridar i riurer, escampar la nova als quatre vents, i repetir cada dia una dotzena de vegades al servei que, al primer que dongués un disgust a la senyora el mataria.

I de tan en tan ja sortia el geniot, però la Mercé li somreia amb aquella cara bellament esbarriada i ell s' amansia a seguit.

Va arribar el fill... ¡un marrec pastat a n' ell!

La mare va estar a les portes de la mort, i el pobre Pons no sabia pas a quina paret tocava.

La Mercé va demanar una monja, i fins va dir de quin convent la volia, que ella ja ho sabia que 'ls cuidaven bé als malalts.

Quan va arrivar la vetlladora, en Pons va sortir a rébrela i la va fer esperar.

Se 'n va tornar vora 'l llit de la malalta poc a poc, i amb una veu que volia esser baixa però que ressonava per la cambra, va dir:

—Ja es aquí.

—¿Qui...?—feu la Mercé, mig obrint els ulls.

—La monja.

—Fesla entrar, doncs.

—Es molt jove, filla. ¿Vols dir que ja 't cuidarà bé?

—Sí, sí, home.

—¿I la experiencia?—va tornar en Pons, com si no s' atrevís a replicar.

—Ves, ves.

Va entrar la vetlladora i la Mercé va somriureli com si la conegués de sempre.

¡Amb quin amor que la cuidava! ¡Per a curarla ho feia amb una atenció tan dolsa!... Al donarli la llet o la medicina l' invitava tan carinyosament... A la nit, quan regna aquell silenci que 'l pis apart l' interior d' una tomba, partera i vetlladora tenien converses espaiades, amb unes veus dolses, tranquiles, com si parlessin les ànimes. ¡Quina casualitat! Fins se semblaven, malgrat els tretze o catorze anys que de més tenia la malalta i esser aquesta rossa, blanca, i l' altra morena, molt morena, amb uns ulls negres que sempre miraven a terra, com si vulguessin fer de la terra un cel. I encare feia uns dies que ho estaven més de tristos els ulls de la monja; i era que lluny, molt lluny, en altres terres, tenia el seu pare malalt.

Uns dies després, quan va arrivar la monja al vespre, plorava com una Magdalena. La cambrera, al obrir, va preguntarli que tenia, i ella va respón-

dreli que 'l seu pare havia mort, i caminant d' esma se 'n va anar vers la cambra de la malalta.

Aquell dia en Pons no era a casa. Un negoci molt important l' havia allunyat i fins a la nit no tornaria en el correo de Valencia.

El criat l' esperava.

Tocaven les onze, quan l' amo va estossegar per la escala, i es va obrir, ensemps, la porta.

—¿Res de nou?—va preguntar seriosament.

—No, senyor.

—¿Eh?

—No, senyor.—

Primer va entrar a deixar un paquetet en la cambra on dormia d' ensà que la seva muller estava malalta, i, seguidament, de puntetes, va anar a veurer com seguia. La bòca se li feia aigua per a posar un petó al front d' aquell filló qne semblava un coixinet de fer puntes.

Va trovar a la Mercé plorant i a la monja que sanglotava. Aquell gegant va espantar-se; automàticament es va estirar la barba i amb veu imperiosa va demanar qué passava.

La Mercé feu per resposta:

—¿Has vist?—La pobre *hermana* ha tingut la desgracia de perdrer al seu pare.—I va afegir, amb ingenuitat:—Com que jo estic... així... tan sensible...—I vinga plorar silenciosament. La monja, en tan, romanía en un recó com si volgués amagar el dolor que 'n sanglots li sobreixia.

En Pons, excitant-se lleugerament, va pendrer la mà de la seva esposa, i li va semblar trobar-hi una mica de febre.

Aquell caràcter fet a batzegades anava a esclatar, però 's va contenir i, gronxant la cara encesa d' indignació, va eixir de la cambra, boi senyalant a la monja que 'l seguís.

El pis era llarc. El gegant caminava i feia trontollar el sòl. Va cridar al criat, li va manar que anés a cercar un cotxe, ¡desseguida! i va tirar corredor avall, excitat, amb la rabior que li vessava pels ulls encesos... La pobra monja, esporuguida, amb el cap baix, el seguia amb uns passos lleus, com si no toqués a terra.

Al arribar al menjador, en Pons va tombarse i va rompre a cridar:

—Però ¿vosté no sab, santa cristiana, que a una malalta així no se li pot causar cap emoció?

—Senyor... Pons...—feia la monja, tremolosa.

—Ja ho deia jo que tan jove no tindria experiencia pels malalts.

—Es que jo ja li volia amagar la meva desgracia.

—Doncs ¿cóm ha sigut? ¡veiàm!—va roncar l' ex-pagés, fòra de sí.

—No he sapigut aguantar les llàgrimes un moment que he pensat en el pare i donya Mercé, que 's tan bona, ha volgut saber de que plorava.

—¿I vosté li ha dit? *¡Vaya, vaya!* ¡Està bé!

—Ella ha volgut que li digués de totes passades.

—Es que vosté no havia de plorar ¿entén? Plori ara, aquí, tan com vulgui.—

I la monja 's va tombar de cara a la paret per a amagar el ruixím de llàgrimes que li queien cara avall.

—Sàpiga que are té febre—va tornar en Pons, duríssim.

—¡Deu meu!... Socórreume, Deu meu!—papallonejaven els descolorits llavis de la vetlladora.

Sense 'ls ulls de la Mercé que l' amansissin, aquell home no calmava pas la seva impetuositat.

De nou, va bramular amb una veu fonda:

—Vagi, vagi en nom de Deu.

—¿Are?—va preguntar, feblement.

—Si, are. Mentres vosté sigui aquí ella no pensarà en altre cosa que en la mort d' aquest bon senyor que tan l' afecta.—

I, agafantla del bras amb una dolcesa irónica, la va anar empenyent cap a la porta. Al contacte de aquells dits va sentir certa repugnancia la pobre dòna, i s' anava a rebelar, però va mirar-se els hàbits amb amor, i, resignada, va caminar tot treyent-se els maneguins i el devantal. La fé cristiana la va amorosir encare més i va preguntar-li com demanant perdó:

—¿Que vol que torni?

—No, no; ella, al véurela, recordaria al mort.

—¡Era el meu pare!—va saltar la monja, agullonada per una humana reacció d' orgull conscient.

—Que Deu l' hagi perdonat,—va replicar ell un xic escorregut.—

Al veures a la porta, un tremolor li va moure les barres.

—Es de nit—mormolava, com parlant-se a n'ella meteixa.

—Ja he enviat per un cotxe. ¡Ah! Tingui, pels dies que ha vingut.—I es va treurer de la cartera un bitllet de cinccentes pessetes.

—Gracies. Pels pobres... va exclamar la vetlladora, sorpresa d' aquella generositat, i perdonantho tot.

En Pons ja evolucionava. Si el cotxe tarda una mica més, la gropada passa, i s' haguera amansit la fereta. Segurament que no l' haurien pas treta d' aquella casa a la pobre órfana.

Però 's va sentir el potejar del cavall, seguit del caixaleig de les rodes per l' empedrat.

—Santa nit... Santa nit,—anava dient la monja, ensemps que baixava, lleugera, els primers graons.

—L' acompanyo...—va replicar en Pons amb una veu que s' amorosía.

Un cop de vent els va soptar a la portella de la entrada, i l' acera va restar encatifada de fulles seques dels arbres del Passeig. Semblava fet exprés per a que la pobre criatura no toqués de peus a terra. Al enfilar-se a la berlina va donar al cotxer la direcció del convent. En Pons va dir-li amb una cara trista, amb el penediment als ulls:

—El criat l' acompanyarà.

—No cal. No tinc por. Ens hem de fer a tot nosaltres.

Anava a arrencar, quan aquell home, de caràcter fet a batzegades, va obrir la portelleta del cotxe, i, a punt de plorar, va mormolar:

—*Sor... Sor...*

—Mani,—feu ella amb una veu clara, tranquila, cristiana.

—De tots *modos*, li dono el pésam per la mort del seu pare, ¿sent?

—¡Ah! Gracies, que Deu li pagui...

I el cavall va pendrer embranzida.

J. Roca i Serrinyà de Sentís

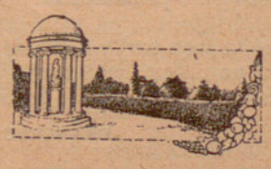

Petiteses

Riu i gosa sempre que 'n tingas ocasió, que seràn poques, que de plorar masses que t' en sobraràn.

—

L' automóvil no ha vingut a resoldrer res, sobre ser anti-estetic i anti-artistic sols serveix per a que 'ls que no tenen res que fer arribin massa aviat a tot arreu i els hi sobri més temps per a aburrir-se.

—

Abans deien: Fes bé sens mirar a qui.
Avui diem: Fes diners sens mirar com.

—

La virtut es una cosa que no té preu, més, que pèrt tot el seu valor des de 'l moment que se 'n hi posa.

—

L' home valent es el que palideix devant del perill i no obstant l' arrostra; l' esbojarrat que s' hi llensa clucat d' ulls sense reflexionar, no es un valent, es un inconscient.

—

Un enamorat de vint anys es simpàtic, un de cuaranta fa riurer i un de xeixanta, fastic.

—

Cesar, Annibal, Napoleó, Molke son molt més célebres i coneguts que Servet, Lister, Roux, Pasteur, quina gloria encar que més llegítima i merescuda no es basa en la destrucció i la matança i sí en el bé de l' humanitat. Els inventors de màquines de matar es fan millonaris, els de coses per a curar o aliviar els nostres mals, mercés si poden menjar.

L' humanitat fa com els borratxos o els morfinomans, recompensa esplendidament als qui li volen mal facilitant-li els medis de destruirse i en canvi no fa cas dels que li volen bé.

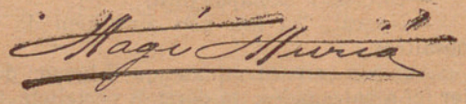

OFRENA

Dedicat a la Srta. Carme Arias.

D' amor foll inspirat, hermosa nena,
i atret per tos ulls com dos estrelles,
doncs lluen ells igual i encar mes que elles,
permétem que del cor te fassi ofrena.

Quan roig el sol saluda a la carena
al mon donant la vida i la alegría,
des que comensa fins que acaba el día,
sos raigs de llum de ton cabell son trena.

Aixis jo quan te veig de matinada
banyada en sol, com Venus esplendenta
del amor sento dolça batallada.

I sento que 'n mon cor la flama ardenta
d' un amor pur, desperta's amb l' aubada
que amb alegría se m' atansa lenta.

FRANCESC GARCIA.

Hores serenes

Per els carrers estrets de la ciutat vella, caminava sense nort l' Artur, minyó jovincel que no devia passar dels vintidos anys. Vestia elegantment amb son capell de palla, nou de trinca.

Passaba per els carrers i carrerons amb el cap cot sense dar-se compte dels vianants esquedussers, ni de les veines que a la porta de llurs cases estaven assegudes i per entretenir-se tot prenent la fresca feien feines casolanes.

Es veia que una deria ficsa el dominava fent-li forjar pensaments intims, o que tal volta sostenia amb ell mateix una conversa, puix el seu rostre canviava molt sovint d' espressió; tan bon punt es posava seriós, com al cap de poca estona es dibuixava en sos llavis un somrís, que s' abscondia avergonyit temerós de les mirades tafaneres dels vianants, que encuriosits es giraven a mirarsel.

Per això ell buscava els carrers solitaris.

Tenia desitg d' estar sol per a fer volar amb llivertat la seva pensa i travessant carrers, passant per les runes de la Reforma i sa via polsosa, sortí a la plassa Nova i segur d' on anava, passà per entre les dugues torres Romanes i entrà al carrer del Bisbe.

Sa silueta es retallava del fons del carrer, per la gran claror de la plassa de Sant Jaume.

Quan arrivà a la porta dels claustres de la Seu hi entrà.

Al passar son llindar, feu un somrís d' íntima satisfacció, decantà per la dreta, va mirar se a cua-dull les oques blanques que s' estaven picoteijant el plomatge, sentí vagament el liquit murmull de l' aigua del brollador, i cap-ficat entrà per l' esbelta portalada de Sant Sever, dintre de la Catedral.

Tot estava embolcallat de penombres.

Una solitut dolça hi regnava convidant a la meditació i al repós.

S' encaminà amb pas segur cap el banc de fusta amb socalada de pedra esculpida que està devant del reixat de ferro que tanca el cor; s' assegué gairebé sota de l' artística trona que li feu de cobrissel.

Es passà la mà per el front, acaronà els seus cabells, i amb intima satisfacció apoià la testa en el reixat de ferro i esguardant la alta volta.

Que bé que hi estava en aquell lloc tan solitari!

Era el seu redós.

¡Quants cops si havia assegut en el meteix banc de fusta! El veurel tan lluent i escantonat, li feu adonarsen de la seva antigor.

Sentia una alegria infantívola, al pensar que en aquell meteix seti, gents d' altres centuries també si assegueren per a reposar de llurs fatigues, i palpava la corcada fusta amb religiós respecte, preguntant-se quantes noves generacions encar hi anirien a descansar el lassat cós murmolant-hi llurs pregaries.

I concentrant tota sa imaginació en aquella hermosa nau, havia passat hores i més hores amb sant reculliment, mirant emocionat les esbeltes columnes que s' enlairen amb fermesa, confonent llurs arcades amb la misteriosa foscuria que feia més intensa un raig lluminós de clarors de celestia que entrava per un dels finestrals de derrera

l' altar major i que al aixecar el seu esguart per mirar-se les arcades l' enlluernava.

I quants cops no havia mirat boca-badat el portal forà de Sant Ivo tenint incrustada al seu cim l' orga de majestuosa grandaria amb ses trompes platejades que sortien de la penombra volguent fugir dels liturgics tapiços, que en pac de ses refilades les tenen recloses.

Al seu desota i penjant del floró, confonent-se amb les cornisses, restava polsosa la carasa de *moro* amb ses llargues barbes, que li recordava sa infantesa.

Quan era mainada, amb quanta basarda se l' havia mirat, recordant-se de llegendes paoroses, de guerreijar de serrahins i cristians, que per a fer-lo adormir son avi l' hi contava.

I amb quanta beatitut mirava la Cripta de Santa Eulalia, amb ses llanties enceses, omplenant de misteri la petita nau embolcallada de bellugadisses ombres, i passant son esguart per entre les forsudes reixes de ferro, escudrinyava per les fredes socalades, per les columnes de marbre, i en les clarors de foc follet, el misteriós esser que l' atreia.

***

Una campana de la Seu feu vibrar ses fortes batallades.

Per les portes foranes anaren entrant molts capellans que s' encaminaren pressurosos a llurs respectius altars, on amb precipitació es revestiren i després de tancar el reixat que grinyolava de mandra, s' encaminaren al chor amb pas catxessut, que prengué un alé de vida feble amb la llum esmortuida que il·luminava tenuament llurs testes calves i blanques, retallades sobre les capes vermelles.

Una llum més intensa clareijava al mig del chor, il·luminant els faristols i els grans llibres del ritual, com també a dos escolans que amb son roquet blanc romanien drets.

Un cant mandrós trencà el silenci.

Al poc l' orga feu sentir ses planyívoles veus de caient pastoril que s' escampaven per l' ample nau amb son cant de melangia...

I amb intim reculliment, voleijant-li la pensa, li semblava que per ell tan sols eren aquells càntics; que per enlairar sos bells ensomnis, l' orga feia sentir ses melodies; i ell s' hi trobava ditxós en aquell solitari temple, on no hi entrava l' escudrinyadora tafaneria de la gent.

I allí devant de l' altar major, plena sa ànima de dolcesa... ¡Pensava amb ella! ..

***

Tota la tarde que tenia la meteixa dèria.

Dibuixavasse-li sa imatge de fada, que somrienta li recordava les hores serenes, que com una alenada, fuigeren de tan dolçament que amb llurs amors s' amanyagaven.

I la veia coll-torta apoiant el caparró sobre ses espatlles, freturosa d' una besada, qu' ell foll de joia a flor de llavis li prenia.

El jorn de maridar-se era aprop, i son cor li pessigolleijava al pensarhi... Mes soptadament, una boira negra enfosquia son cervell, son rostre es tornava livit i denses arrugues li solcaven el front.

¡Casarse!... Bella paraula.

Més l' home de cor, deu meditarla, té el deurer de considerar el seu alcanç; la responsabilitat que enclou el crearse una familia.

I aquesta dèria no 'l deixava tranquil.

Un rau-rau seguit li enterbolia l' enteniment amb penombres sinestres.

—¡Tot va tan malament!...

I neguitós, alsava l' esguart en l' aire, buscant en les boiroses arcades que sostenen la volta, una resposta que li dongués con-hort.

. . . . . .

Acaronat per el fresc ventijol que s' escorria per la porta de Sant Sever i llisquent fugia per la de Sant Ivo; son religiós reculliment; amb la solitut tranquila que li omplenaven l' ànima de dolcesa, el confortava amb la lluita que en son sí tenia, i amb la pensa anà forjant somnis d' or, pahoroses miseries, plors de nin... remors de besades...

***

Un capellà grassó sortí de la sagristia portant un manyoc de claus a la mà,

Amb fermesa les cecseja fent un soroll somort de ferro, anant-sen cap el darrera de l' altar major.

Al poc sortiren d' aquell lloc tres o quatre velletes que devien haver acabat de resar al Sant Crist, es senyaven al passar per devant l' altar de Sant Antoni i catxasudes sortiren als claustres.

El soroll de les claus s' anava sentint més seguit, les portes de Sant Ivo foren tancades per el capellà, que anant resseguint els altars, donà la volta per fora el chor i tornà a sortir devant del altar major, aturant-se al llindar de la sagristia.

Feu sorollar novament les claus dos o tres cops; rondinà una mica... i dos vells es desprengueren com ombres de sota els sepulcres d' en Berenguer, i tot mullant-se el dit d' aigua beneida, s' escorregueren avergonyits per l' única porta oberta que quedava...

El manyoc de claus repicà a cau d' orella d' en Rafel:

—¡Havem de tancar!...

Parpelleja, mira sense esma en la penombra i veigé que sols una tenue claror entrava pels finestrals, i deixondint-se, agafà el capell i a grans gambades sortí als claustres.

Al passar per devant dels airejats altars, veigé com del brollador n' eixien rejolins d' aigua que queia amorosa llepolejant la verda molsa i que les dugues oques amb polidesa de nuvies, al arranjarse son plomatge, s' enmirallaven en el liquit espill.

LLUIS AYMÁ.

ANYORANSA

Hi ha moments en que un pensa:
¡Si pogués torná a cullir
tot lo que en vida 's llença,
no tornaria a patir!

No més que cullint engrunes
d' aquell temps que ja ha passat,
axecaria amb ses runes
tota una felicitat.

ALEXANDRE DE RIQUER.

LLETRES A UN AMIC

XIII

Ja soc sol, ben sol!... Ja torno a oir els repics del martell demunt l' enclusa del meu veí ferrer... En tot lo passat estiu o bé no repicava o bé no 'l vaig oir... Torno a oure també els nois i noies com canten a estudi, en aquell desmantellat estudi de pàrvoles que hi ha a la casa del devant... En aquests moments passa una dóna amb unes cistelles de roba penjades al braç i amb una veu tota rogallosa no sé que li diu a una vella que treu lo cap per una finestra de dalt més alt... Dos xicots ben genàpies s' esbatucen a cops de cartera i se perden carrer enllà... Lentament... lentament... cauen onze batallades del campanar... S' óu lo rodar mandrós d' un carro passar per la cantonada de més avall... Una nena tota rossa que vé de la font, deixa lo canti a l' acera, se li traboca i se posa a plorar... Lo martell repica que repica en l' enclusa de cal ferrer... Fa un bell sol... Les barbacanes de les teulades se dibuixen ben retallades a baix a l' empedrat... Passa un home tot corbat amb una axada a coll... Passa molt mandrós... més mandrós que 'l carro... més mandrós que les onze batallades que han caigut... Aquella nena del canti torna altre vegada de la font, però no s' atura... passa de llarc... Les darreres mosques que han quedat se passeijen butzinadores are amunt, are avall, per les vidrieres del meu balcó... Van pesades, molt pesades... com si estessin tipes d' estiuejar... Mig fastiguejades van fent ses postrimeres escursions... i diria que ses ténues ales s' han quasi enfredorit... Miro enlaire per damunt les taulades i oviro un troç de cel diàfan... seré...

En la meva tauleta d' estudi hi han una pila de volums que esperen tanda: *Les Confessions*, d' en J. J. Rousseau; *Rires, sang et voluptés*, d' en Victorien du Saussay; *El escándalo*, de l' Alarcón; *Los novios*, d' en Manzoni; *La Celestina*, d' en Ferrán de Rojas; *Del frio al fuego*, d' en Felip Trigo i tota una munior de revistes per llegir. Tinc feina tot l' hivern... Aquests son els amics que se 'm queden, els amics que mai se me 'n van. Sol me quedaré amb ells i de tan en tan per darrera els vidres mig gelats tornaré a mirar com are al carrer i tornaré a oir com cauen més batallades del campanar, com canten els nois a l' estudi i com repica l' enclusa del meu veí ferrer...

. . . . . .

Tinc les dugues postals, pintades teves, que la setmana passada me vas enviar. Les he enquadrades tot seguit. Ja saps que sé conservar els recorts i quan agraesc tot lo que se 'm dedica. Les parets de casa estàn atestades d' aquestes probes d' estimació. Quan vingues, podràs veurer com honro especialment tot lo que vé de tu.

T' abrassa teu afectíssim

FRANCISCO X. VERGÈS

Torelló, Setembre 1914.

Escusa

Jo 'n sé mils i mils d' histories
peró mai les vull contar,
totes ne son fets de glories
o be son de l' estimar.

La gloria es sols fum, *mentida*
qu' emborrratxa i fá envejar,
tots sabem qu' en esta vida
es *mentida* l' estimar...

Jo 'n se mils i mils d' histories
peró no os vull *enganyar*.

VICTOR MORA ALSINELLA.

Cant a la aimada

Al fer Deu la terra
la omplí de belleses
del vall a la serra
vessant boniqueses.
Mes, tot sent com sia
i tot ben mirat
com la meva aimia
millor no he trobat.

Jardins de fioretes
formantne pomells
geranis, violetes
roses i clavells,
blanca setalía
lo lliri nevat;
com la meva aimia
millor no he trobat.

Les fresques rosades
qu' abeuren les flors,
les dolçes besades
del baume d' olors,
de tot lo que nia
son si perfumat;
com la meva aimia
millor no he trobat.

He vist fontanelles
que plata rajaven
qu' amb ses cantarelles
lo cor alegraven,
i jo les sentia
tot enamorat;
com la meva aimia
millor no he trobat.

De boscos ombrivols
de vert i brancatje
de roures altivols
de pins i fullatje
ont tot neix i cria
ab gran magestat;
com la meva aimia
millor no he trobat.

Riuets que serpegen
en filet de plata.
Papellons saltegen
d' una a l' altre mata
volant i fent via
per sobre l' aiguat;
com la meva aimia
millor no he trobat.

Un himne jo 't canto
amor de ma vida
al veuret m' encanto
i 't veig presentida
i ab gran alegría
dic enamorat;
com la meva aimia
millor no he trobat.

VICTOR RICH i CASANOVAS.

Juventud eterna, usando "Seca-Cura".

Estem passant una crisis molt fonda, es redueixen els ingresos, s' aumenten els queviures, els negocis van de mal en pitjor, havem vist recorrer els carrers de nostre capital per obrers demanant pà i treball. Veritablement estem malament:

Els teatres perden diners, estàn gairebé deserts, quelcuna empresa ha tingut de plegar...

Aquestes eren les reflexions que jo m' estava fent un diumenge al matí passeijant per la nostre Rambla tan barcelonina i tan cosmopolita alhora; devant dels kiosks de periódics grupus de curiosos contemplaven els gravats dels que hi havia exposats; en un hi havia ademés un rengle de postals amb escenes *taurinas;* dos xicotets, no tenien pas més de onze a dotze anys, s' atansaren i es ficsaren en les postals —¡Mira 'l Gallo! *olé!* (aquí un de recargolat) ¿eh, que 't sembla?—i a seguit una serie d' exclamacions entusiastes i admiratives.

Vaig acotar el cap i seguint avall, les reflexions que m' estava fent van perdrer un to més amarc, al considerar l' educació que 's dona avui als homes de demà. Aquell noiet que tan bé coneixia a un *torero* de segur que no hauria reconegut i ni tan sols mai havia sentit anomenar a cap dels homes que brillen (encar que no tan com els *toreros* en nostra terra) en el cel de les ciencies i les arts i que en lloc d' embrutir als pobles els enlairen i dignifiquen.

Veritablement estem malament.

Amb les meves reflexions vaig arrivar a la Plassa del Teatre; allí hi havia instalat un despatx d' entrades per a els *toros;* la gent feia cua.

Admiració d' aquest bonifaci de *Barcinonensis.* ¿Però no estem passant un temps tan dolent que ningú té una pesseta? ¿no va la gent pels carrers demanant pà i treball? I els teatres buits i les plasses de *toros* plenes?

Si que n' estem de malament!

En *Barcinonensis* s' en va a dinar i apenes té gana; a la tarde s' en va a dar la volta.

La gent s' atropella per a agafar tranvies i... *¡a los toros!* A les portes dels cines empentes per a entrar.

Als *toros* ple, els cines atapaits, els teatres buits, les criatures que tindrien d' anar a estudi a ilustrar-se entussiasmant-se devant del retrat d' un torero.

¡I tan malament com estem!

Giro cua i m' en entro cap a un dels carrers més céntrics i aristocràtics; al passar per devant d' una botiga veig en l' aparador un hule de sobre-taula amb un mapa d' Europa estampat grosserament i un senyor que estava tot cap ficat *estudiant* aquella caricatura de mapa, atiat, de segur, per la guerra actual. ¡Pot esser que no s' en havia mirat mai cap!

Miseria, *toros,* cines, les criatures reconeixent els *toreros* d' una hora lluny i senyors que tenen d' estudiar geografía en els hules per a taula.

Decididament estem tan mals que no se si 'n sortirem!

BARCINONENSIS.

APUNT

Els xardorosos raigs del sol de mitjdiada
cauen de plé en el mar, com a doll d' or desfet...
Arreu regna gran calma... tant solsament l' onada
la torba amb son murmull, acompassat... inquiet...

Una blanca gavina n' emprén llisa volada
solcant la gran planuria, i amb lo seu fort xisclar
se deixa caure llesta damunt la mar daurada
cada cop que 'n les aigües hi ovira un peix brillar...

I ressona en l' espai la veu d' un vell que canta
ajegut al sorral, sota l' ombra qu' escampa
una barca pesquera que está a punt de marxar...
en tant que dos bailets juguen prop de les ones
les qui engelosides, s' estiren juguetones
damunt la fina sorra volent-los atrapar...

RAMÓN ROSELLÓ.

Suplement del «Génesis»

Ha dit un llibre sant que aixís com Deu va crear els animals bons, lo Diable va crear els dolents.

Pels voltants de l' any deu mil tres, abans de l' era Cristiana, en una ciutat d' Egipte (al xanfrà de la tercera piràmide, pujant a mà dreta) vivia un pobre poeta, home piadós i discret, però trist. Aquest pobre home vivia carregat de privacions, lo que proba una vegada més que la literatura sempre ha estat l' ofici dels *ganduls* i que les rimes que ploren no donen per a alimentar a un home en el plé de la joventut.

Com a natural conseqüencia els ratos d' inspiració de nostre poeta eren cada vegada més funenaris. Per xó, si hagués escrit coses alegres hauria obtingut igual resultat tocant a fortuna.

A pesar de son gran talent (puix era mestre en Gay saber, ja en aquells temps) esforsava tant sa pensa, o millor dit estirava tant la qüa del Dimoni, que un dia se li va quedar a les mans.

¿Saben qui 's va quedar molt parat? Pues va esser el Poeta.

La adquisició d' una qüa de dimoni es una cosa que no passa cada dia, aixís donc el nostre poeta va reflexionar seriosament de quina manera la utilitzaria.

¿Que faràs, que no faràs? va estar un dia rumiant fins que li va venir l' idea i va exclamar (en egipci, naturalment) «Eureka».

Va comprar un cascabell bastant gros (com aquestos que posen a les bicicletes) el va lligar a la punta de la qüa i 'l va penjar fòra la porta del pís.

Havia inventat el trucador.

***

No menys sorprés que 'l poeta va quedarse el Diable al veures esqüat i més que sorprés, rabiós. I es clar! La qüa era 'l seu orgull, puix era l' únic que 'l diferenciava dels homes, sobretot des de que la moda s' ha empenyat en vulgaritsar tant les banyes entre 'ls mortals. Tementse que 'l cà Cerber no coneixentlo al passar la porteria se li abrahonés, no gosava sortir de l' Infern per anar a despenjar la qüa de la porta de ca 'l Poeta.

Me jugo un tortell que no saben que va fer el Dimoni!

El mejor jabón de tocador: "Heno Cortado".

Bufar!

Aquella bufada satànica va infundir nova vida a la part integrant de sa persona i el mestre en Gay saber veije espahordit com lo cordó de la campaneta s' arrencava tot sol i s' escapava fent saltirons com una qüa de sargantana, arrossegant sempre el cascabell que 'l pobre hi havia lligat.

Lo porter de la casa que va presenciar-ho va morir de repent amb el cabell tot blanc.

La qüa proveida sempre del cascabell va arrivar al Infern lo segón dia cap al vespre.

Foll de rabia Satanàs va enjegar un renec, al veurer que 'l animal que havia creat no podia tornar-se a convertir en qüa, perque el soroll del cascabell delataria constanment la seva presencia; però ben prompte va il-luminarse sa cara amb *diabólic* somrís i va cridar triompfalment (en llenguatje infernal, per supuesto) «Eureka».

Havia inventat la serpent de cascabell.

***

Després de molts estudis s' ha descobert que 'l terrible veneno d' aquest reptil prové de la rabia amb que l' estiraven els acreedors quan era trucador a casa del poeta.

GAMBRINUS.

TOTS SANTS

A la meva mare. (q. e. p. d.)

Avui, es lo teu Sant mareta meva. Per això encare que humil, vull dedicarte un dolç recort. Més ¡ai! la meva ofrena en aquest dia, serà molt mesquina. Jo no portaré a ta tomba corones, ni rams de flors, Per qué portar-hi flors? Vindràn les pluijes en los dies tristos d' hivern i prompte desapareixerien sens deixar rastre. Perqué portar corones? Per a donar a entendrer a la gent que penso amb tú? Qué 'n tenen de fer els extranys? No 't consta a tu, que sabs que mai t' oblido? Doncs perqué demostrar-ho? Ells, tal vegada portaràn corones als seus difunts solsament per luxe, perque si, perque es el dia. I engalanaràn la tomba. I quan la gent curiosa anirà a seguir lo cementiri per veurer les corones i els guarniments parant-se devant de les tombes florides, exclamarà: «Que 's hermosa, que ben guarnida!» i seguiràn son camí, igual com passaràn per les tombes on no hi haurà ni un ram de flors. I aixís, aniràn fent via fins haverles vistes totes; hi aniràn tan sols per a mirar corones i flors i paraments sens aturarse ni un moment devant la tomba d' un parent o d' un amic per a resarli un pare-nostre. Per això jo no 't portaré corones ni ram de flors. Però vindré a ta tomba a visitarte. Vindré a resar. Vindré per a deixar anar sobre ton sepulcre llàgrimes de tristor i d' anyorança. Aquest serà el meu recort, aquesta serà la meva ofrena. Mesquina, però eterna; pobreta, però oferta de bon cor. Llàgrimes i oracions; plors i sospirs. Més les llàgrimes amb que regaré la teva tomba, per més que vinguin dies pluijosos, no desapareixeràn com desapareixen les corones i els rams de flors; aquestes que hauràn arrivat fins a tu hi restaràn eternament i té faràn companyia.

PERE ANRICH VILÁ.

Teatre Català a Barcelona

TEATRE PRINCIPAL. La viola d' or *rondalla en tres actes dels senyors Apeles Mestres i Enric Morera.* L' envelat de baix *comedia en un acte d' en Santiago Rusiñol.*—TEATRE SORIANO. *Escenes de una revista d' en J. Montero.*—TEATRE ESPANYOL. Falten cinc minuts! *vodevil en tres actes, traducció d' en Salvador Vilaregut.—Altres teatres.*

El gran teatre de l' hospital de la Santa Creu obrí ses portes amb la rondalla de l' Apeles Mestres *La viola d' or* de quina ne parlarem tal com se mereixia quan va estrenarse al bosc de can Tarrés de la Garriga.

Però com que per nosaltres la representació en l' escenari del Principal mereix els honors d' estrena per veurela viure dintre un altre ambient, com es el de una sala completament distint del Teatre de Natura, ne tornem a parlar i fins amb goig ja que la empresa no ha reparat en sacrificis per presentarla amb tota propietat. Fins la música d' en Morera ens ha semblat més agradable, més armoniosa. El decorat dels senyors Moragas i Alarma i Vilumara ha donat lloc una vegada més a l' admiració del públic. Els balls dirigits per la célebre Pauleta Pamies surten més arrodonits. En fí un exit per l' empresa, autors i actors.

En Santiago Rusiñol ha donat un altre prova del seu humorisme amb la comedia *L' envelat de baix* que propiament es l' envelat d' una festa major trasladat a l' escenari del Principal. Veiem desfilar una viuda que s' enterneix, un sarauiste d' aquells que 'l vici els agafa fort, *un trompa* que l' instrument fa més bulto que ell, un vell que les cames se n' hi en van totes soles quan sent un vals d' aquells tant recargolats però que s' ofega i finalment la rivalitat dels de l' envelat de dalt i els de baix.

Inútil dir que tractant-se d' una obra de 'n Santiago Rusiñol no hi poden mancar els xistos de tota mena i que el públic hi riu.

L' obreta molt ben posada distingint-se els senyors Santpere, Aymeric, Daroqui i senyoreta Plà.

***

No hem de parlar de teatre castellà en aquesta secció però en Montero se mereix que li dediquem unes ratlles sino per la seva revista en conjunt *Cuando el amor muere* per algunes escenes de la mateixa.

Es innegable que en Montero en les seves campanyes teatrals ha demostrat un amor vers al *Teatre Català* potser en vistes a la taquilla, potser desinteresat, això ho pot dir ell i no nosaltres, però lo cert es que en els seus cartells no hi manquen de tant en tant produccions catalanes, hi

quan no, en les seves revistes sempre hi ha quelcom que atany a nostre escena.

En *Cuando el amar muere* hi dibuixa en mà mestre el teatre d' en *Pitarra* i el d' en Guimerà que 's una verdadera troballa dintre la caricatura o parodia i finalment el de l' Iglesias que resulta una mica sagnant.

El públic riu i aplaudeix aquestes escenes d' un humorisme veritat.

***

Es un genre el vodevil que fa una temporada s' ha ensenyorit en alguns teatres de la capital.

Aquesta vegada es al Teatre Espanyol on se representa una traducció d' en Vilaregut *Falten cinc minuts!*

Argument? El de tots els vodevil, l' etern adulteri. Situacions? La de tots els vodevils, corredises i alguna senyora lleugera de roba. Xistus? Els de tots els vodevils, groixuts i de mal gust. Públic? El de tots els vodevils i... prou.

La companyia del senyor Bozo fa verdaders esforços per a sostenir aquesta mena d' obres que volent autors i actors especials.

***

En el teatre del Bosc lluita la companyía dels actors Parreño i Goula per a cridar públic. Les representacions son exclusivament catalanes habentse representat fins are *La xacolatereta, Tenorios, Maria Rosa* i d' altres.

El públic respont.

***

L' auditori del teatre Pompeia acostumat a la sang i fetje, de tant en tant li donen alguna obra de la terra que se l' empasa guapament i fins aplaudeix lo qual vol dir que dintre el Teatre Català en tot i no haberhi per fortuna, aquells envenenaments, complots, batalles i altres esperpentos que fan posar pell de gallina al home de temperament més fret, té situacions fines i de gust *una mica* més positiu.

Però en les funcions que 'l públic demostra més interés per a el nostre teatre son les que 's celebren tots els dies de festa a les 11 del matí.

Fins are han representat *Terra baixa, Foc nou, El mistic, La Reina jove* i d' altres.

I aquest públic aimant de les obres de capa i espasa se va prenent dósis de Teatre Català que 'ls son servides amb compta gotes.

MANELIC.

El-logi de la teva bellesa

A la bella damisela A. Escuder.

Venus, no fou pas més hermosa. Ton rostre encisador mig-riu sempre amb l' alegria d' un àngel. Il-lumina l' encés imà de tos ulls fosforescents, parladors, de pestanyes de seda. Els trets armónics de la teva esbelta i delicada figura de dòna deleitable,, semblan subtils vies de poesia. Ets dolça en ton mirar d' ensomni, com somrís angelical, i tenen les teves paraules la frescor de la neu detinguda en una pura rosa d' amor.

Enamorat d' aitals perfeccions, l' amor que endevines, et serà pródig, dòna de les meves eternes ansietats. En les eventualitats de la vida, sol sentirsen el cor com agitat per voluptuositat d' amors purs. Estimem l' amor que està en vostres ninetes amb magnànima i suprema excelsitut. Som peregrins incansables de l' ideal-bella encarnació d' ànima. Adorem en vostre hermosura i el cor ens encoratja i ens empeny vers l' ensomni, com empeny el brill de la llum a les pintades papellones que giravolten entorn seu.

ARTUR TORNÉ TURULL.

Somni d' amor

A Eduard Vila.

D' infant ja 'l desitjava
i jovincel, sovin ja l' anyorava
tant com anyoro avui el seu recort.
¡Despert no puc pensar-hi
que amb el desitj d' un goig estrafalari
caic en el plaer qui 'm dona més dolor!

L' ingrata melangia,
la dolça benhaurança, la follia
fins la luxuria al cor ha fet entrar
i una fredor qu' espanta
mata mon somni i l' ánima 'm decanta
vers nova vida que no se on probar.

Vaig creure amb la ventura
que va oferirme un jorn bellesa impura
amb l' atractiu d' un cor ja redimit
i atret per sa mirada
vegí en sos ulls l' imatje retratada
d' aquell goig pervertit.

FRANCISCO X. CAMPS.

La pedregada

Allà en l' alta muntanya nuvols com castells s' empaiten en imposanta lluita. Si no fos per son aire de gegants, diries que juguen, acompanyats del ressó del tró, que s' ou a la llunyania...

Poc a poc, de la terra plana va fugint-ne el sol, escampantse en son lloc una inmensa foscor...

Aquells castells que esbojarrats s' empenyien, han anat fonent-se en un espés nuvol, que pausat i amenaçador va devallant, devallant, a l' ensemps que llensa fulgurants llamps que enlluernen i d' esgarrifança fan tremolar el cor...

El ressó del tró va apropant-se fins a deixar sentir amb tota la aspror son paorós bramular...

Ja 'l tenim a sobre; els llamps amb sa enlluernadora claror, s' esmunyen d' açi i d' allà, fent mil giragonces, semblant encendre-ho tot... el tró descarrega formidable, i tot ho fa trontollar... a seguit comença a descarregar avassalladora la pedregada, a qui no deturen ni els enginys dels homes, ni llurs laments.

Furiosa cau i rebota sobre les plantes que acoten el cap al retop de tant formidable enemic; les més tendres moren, les altres queden malmeses. Totes en son víctimes; la furia de la pedra que a ningú perdona, tot s' ho emporta en un instant: suors, aspiracions, el pà d' una comarca...

J. TARRÉS i JOLIS.

BIBLIOGRAFIA

En aquesta secció donarem compte de tots els llibres que sens enviin.

Cançóns al vent d' en Joan Arús Colomer, amb un Prólec de l' Alexandre Plana.

Al venir a les nostres mans aquest llibre gairebé mandrosseijavem per a fullejarlo ¡ne surten tants cada dia de llibres anodins i insipits! més al fer correr els ulls distretament per entre sos fulls sense tallar, varem trobar-hi quelcom que nos hi feu fixar l' atenció i l' anarem llegint, llegint fins a acabar-lo; no hi perteneix, doncs, aquest al munt anónim, les poesies d' en Joan Arús Colomer conviden, millor dit obliguen, a llegirles una després de l' altra sens cansar i a rellegirles després per a fruirne tot el sabor que enclouen.

De totes les que conté criden l' atenció tot seguit *Devant del bell mirall* amb l' emoció que dona l' evocació de les vides passades i el deix amarc quan fa pensar en lo passatger de la propia; *El fill pródic* que retrata admirablement l' esperit que ha vist amb desengany tornar-se realitat ses ilusions; *Egloga* bucolic-mitológica que delecta per la seva sencillesa; l' *Oració dels recorts* ens fa sentir el dolç repós de les viles tranquiles, es de notar també l' *Oda a les esposes* i arriva al cor amb l' *Elegia* que recorda la poesia becqueriana.

En resúm un llibre recomanable que, en veritat, no hi perdrà el temps el qui 'l llegeixi.

***

Revista anyal del C. A. de D. del Comers i de l' Industria publicada per la *Secció Permanent de Propaganda Autonomista.*

Notable es de debó aquesta *Revista* i que posaria molt alt, si ja no ho fos prou, el nom del esmentat *Centre*. Baix el sumari de *Conferencies Americanistes, El VI Curs Internacional d' Expansió Comercial a Anvers, Conferencia Social, Cicle de Conferencies de Dret Mercantil, Excursions, Secció Oficial*, abarca des de 'ls assumptes referents a la vida interior del *Centre*, fins a la col lecció de conferencies donades en l' estatje social per varies il·lustres personalitats.

L' apartat destinat a tractar del Curs Internacional d' Expansió a Anvers es un acabat estudi geogràfic, artístic, agrícola, industrial i comercial de la industriosa Bélgica il·lustrat amb plànols i fotografies que ell tot sol fa de la *Revista* un llibre notable i de gran utilitat.

El *Cicle de Conferencies* es també un element d' estudi de gran valúa que té de rendir magnífics serveis a la joventut estudiosa del *Centre* i que en pocs llibres dedicats a la materia podria trobarse un ric i abundós material d' estudi.

En les relacions que per cert es llegeixen amb molt gust, de les excursions portades a cap per la *Secció* corresponent es posa de relleu com saben conreuar en aquella casa el cós i l' esperit alhora.

Com a final i en la *Secció Oficial* s' hi troben una serie de detalls que manifesten ben a les clares la robustés de la vida de l' entitat orgull de Barcelona i de Catalunya tota, per a qui treballa amb tant de profit el patriotic *Centre*.

M. T.

POETA!...

Al distingit amic Jaume Bernades.

Després d' una gran passió
que tenia a una donzella,
vareig escriure per ella
amb devota inspiració.

Lo que tenia en lo cor
qu' em donava goig i pena
m' ho va produir la nena
que m' havia encés l' amor.

Les mirades misterioses
que tot sovint m' adressava,
amb mí segú que pensava
coses mes grans que les coses.

Fins qu' un dia, oh i que ditxós!
Li expliquí lo que tenia,
qu' en mon cor ja no hi havia
cap més nom qu' el seu gloriós.

I ella casi avergonyida
qu' un jove galant l' aimés,
va fer que li prometés
amor per tota la vida.

Llavores il·lusionat
en un camp de misticisme,
li avoquí 'l romanticisme
amb el cor d' apassionat.

I com que amb el sentiment
d' estimar anem pê 'l món,
amb un gran amor profón
vaig dirli lo qu' el cor sent.

Vaig escriure amb fantasia
coses que batega 'l cor,
describint un gran amor
a ella i a la poesía.

I veusaquí ella, pobreta,
que segueix ma inspiració
tota plena d' il·lusió
com si també fos poeta.

I aixis, anant i venint,
la poesia nos convida
a passar gaia la vida
mentre 'ls dies van morint.

ANTONI ARMÁN.

Carnet teatral catalá

En una penya d' amics, entre els qui varem tenir l' honor de contarnos, va llegir el notable escriptor en Ramón Suriñach Baell la seva derrera comedia *El pare pedás*, que té entregada a la Empresa del Teatre Principal de Barcelona.

El judici que va mereixer als oïents no podia ser més afalagador. Tracta 's d' una producció acabada i arrodonida, de molt bon gust literari i amb profond coneixement del art escénic, abundant en escenes cómiques en les que no hi ha cap nota xabacana, molt al contrari.

Augurem al nostre amic un éxit baix tots els conceptes i esperem aplaudir aviat la esmentada obra.

En Corrientes (Argentina) la companyia Guerrero i Diaz de Mendoza ha estrenat la nova obra del catalá Eduard Marquina *Una mujer*, que obtingué un éxit extraordinari. Al finalitzar els actes i en particular al acabament de la comedia, el públic

tributà grans ovacions a María Guerrero i Ferrand Diaz de Mendoza i als demés afortunats intérpretes de *Una mujer*.

Es d' esperar que aquesta obra no tardarem a veurer-la en algun escenari de Barcelona.

Els catalans segueixen triomfant.

El simpàtic tenor cómic Míquel Tejada, que ha format part de varies companyies catalanes i castellanes, se troba actualment a Buenos Aires fent-hi una brillant campanya.

El mestre Cassadó, que vivia a Paris, degut a les actuals circunstancies s' ha establert, junt amb sa familia a Barcelona, on donarà a coneixer la seva partitura de l' ópera basada en l' argument del drama del creador del Teatre Català En Frederic Soler (Pitarra) *Lo monjo negre*, de la que 'n tenim inmiliorables referencies.

La simpàtica entitat «Ateneu Obrer del districte segon» de Barcelona va inaugurar la temporada teatral 1914-1915 el día 4 d' Octubre amb el drama del malaguanyat Frederic Soler (Pitarra) *Lo Pubill* i la xistosa comedia *Infanticidi*.

Per aquesta nit te anunciat el drama dels senyors Lasarte i Soler *La Creu de la masia* i el diàlec d' en Millá *Renyines d' enamorats*.

Per a el dia primer de Novembre se prepara *L' hereu escampa* d' en Rusiñol i el juguet cómic *Els mals esperits*.

Es digne de tot enaltiment la tasca d' aquest casal, puix si tots sentissin com ell l' amor patri altre seria la sort del Teatre Català.

Fa una temporada que 'l Teatre Català està de desgracia veient desapareixer els que en tota época li senyalaren jorns de gloria. Aquesta vegada ha sigut la excelent actriu Maria Panadés, prou coneguda de tots per els seus mérits, els que li senyalaren enveijable lloc dins nostre Teatre Nacional.

Descansi en pau la malaguanyada artista.

En el teatre Principal de Zaragoza actua amb éxit l' actriu Margarita Xirgu. La coneguda Fineta Santolaria forma part de l' elenc artistic de la genial actriu.

DIALECS RÁPITS

—

DE LES DREÇANES A GRACIA

En el Tramvia entre cobrador i una dona amb manyes de senyora.

—Mare de Deu, si 'm descuido
em quedo estirada a terra.
Quina poca educació
aquets conductors!
—Que deia?
—Que son uns mal educats
de tocar la campaneta
quan tot just té un peu al cotxe
una senyora.
—Dispensi.
No hi havia reparat
si es que ho era o no ho era
com que sols li he vist la cara...
—Ai grandissim poca pena.
Sols falta que are m' insulti.
Que 's creu que tracta amb imbécils.
—Si un cas es vosté qui hi tracta.
—Sí, sí; jo. Tingui deu céntims.
—El bitllet.
—Quina corrent
tanqui si vol les finestres
que si 'm toca algún mal aire
no 'm pagarà pas els metges.
—Pro aquí dintre hi fa calor.
—Si tenen calor que 's ventin.
—I si vosté fret, abriguis.
- Si vosté malhumor penjis
pro tanqui abans. Ja 't dic jo
que ja 's coneix a la llegua
si una persona té modos
però avui la classe obrera
tota es aixis per desgracia
més orgull com menos peles.
. . . . . .
. . . . . .
—Cobrador... escolti, vingui,
fassi complir l' advertencia
que diu que no 's pot fumar
i menos si 'l fum mareja.
—Que vol més.
—Rés més.
—Raresa!
. . . . . .
. . . . . .
—Cobrador...
—Encar no baixa?
—No baixo fins a Provensa.
—Provensa? Qui sap on para.
Ja som a Gracia (Li allarga un bitllei.)
Deu céntimn.
—No 'm dongui bitllet. Ja baixo...
—Baixi i pagui abans. Que 's pensa
que l' hem de gronxar de gorra
sols per oir sa xerrameca?
—Veurà es que jo..
—Be, be. Pagui:
—Es que no porto més céntims.
—¡ . . . . . !
—Dispensim. Bona nit tingui.
—Molt bona nit... *Baronesa!*

LIBORI.

Se 'ns diu, que amb el nom d' *Esbart Recreatiu*, se funda una societat en el local Café Nou.

Encare que la idea ha sortit d' un estol de joves, en dita societat hi tindràn estada els elements madurs de nostre vila, doncs el jovent té simpaties per ells i els cerca amb bons desitjos.

En els Estatuts se farà constar que no 's podrà fer cap mena de política, lo qual vol dir que seràn admesos tots, els blancs i els negres.

Dintre de poc, s' anunciarà per volants impresos o per medi de FESTA, cas de coincidir la data amb la sortida de nostre periódic, una reunió preparatoria per a la fundació del esmentat centre.

La plaça Nova de nostra vila sofrirà una transformació digna de tot el-logi puix serà voltada d' acacies i adornada amb alguns bancs per a comoditat del públic no faltant-hi tampoc una monumental font al mig.

En el Cambril de la Mercé de Barcelona profusament il luminat, se verificà l' enllaç de la xamosa senyoreta Trinitat Tort, filla de nostre arcalde, amb el jove don Josep María Artigas. Foren padrins per part de la nuvia don Lluis Casamitjana i don Joan Tort, i per la del nuvi don Florenci i don Francesc Castelltort. Benei l' unió

l' oncle del nuvi doctor Artigas, qui al final de la Santa Missa, pronunciá una commovedora plàtica al·lusiva a l' acte que 's celebrava.

Donem la enhorabona a les respectives families i als nous esposos els desitgem tota mena de felicitats.

Elixir Callol remedio de los Débiles

Copiem de *El Dia Gráfico* de Barcelona corresponent al dia 15 del present mes:

«Ecos de la guerra

Guimerá y el Kaiser

Nuestros poetas se muestran impasibles ante la guerra; no sienten la formidable hecatombe que conmueve a la vieja Europa, y siguen cantando a la luna como si tal cosa.

No así el viejo león, que ha sabido entonar cantos heroicos y suaves melodías en el férreo y a la par dulce idioma catalán.

En una peña de amigos, mientras se comentaban los acontecimientos de la lucha, el gran Guimerá dejó caer, como un canto de guerra, estas improvisadas estrofas:

Guillermo II

El monstre jau demunt son llit de guerra,
Te 'ls punys closos al pit i mira enllà,
Tronen canons fent trontollar la Terra,
Si no tronen canons no 's dormirà.
Dorm amb els ulls oberts i a Deu li crida:
«Partimse 'l mon; Tú i jo som els més forts.
Per mí l' humanitat que resti amb vida,
I Tú, quedet les ànimes dels morts».

Y he aquí como el genio de la guerra ha encontrado, en un rincón de la dulce Barcelona, su cantor.»

Treballant en una de les propietats de don Miquel Roca, va sentirse indisposat repentinament l' obrer Joaquim Rigol que va morir dugues hores més tart. Descansi en pau.

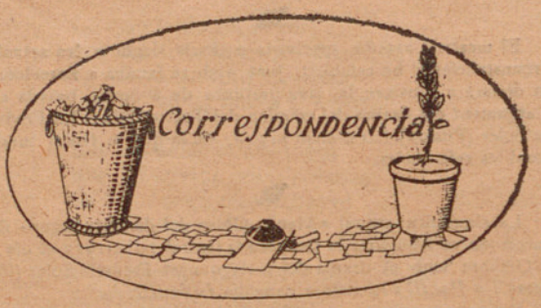

Antoni Armán. Hi han fragments que 'ns agraden, més com que el conjunt no está prou bé esperem que fassi quelcuna altre cosa per a publicarli; prosa curta si pot esser.—*Santiago Garcia.* Aprofitarem quelcom.—*Pere Anrich Vila.* L' altre procurarem arreglar-lo, mes no puc assegurar li. Pot remetrens la suscripció que va comensar el 25 prop passat.—*A. Prat Arjalaguer.* En cartera.—*Agusti Pedret i Miró.* —N' havem triat una.—*I. M. G.* Al cove:.—*R. Pins. Idem.* —*Conrat Prim.* A la panera.—*Manel Closes.* Ja ho fa malament vosté ja, mes no s' espanti que al pas que va, jo crec que amb el temps ho arrivarà a fer molt pitjor.—*Victor Rich Casanovas.* En cartera. Procuri no fer los tan llarcs perque no 'ns ve gaire bé enquibirlos.—*J. Viladot Puig.* En cartera. —*Josep Font Sans.* Fassil més curtet i li publicarem. No recordo haverli contestat res el dia 25.—*M. Ingrés.* No val res. —Queden lletres per contestar.

Imp., Alfons I d' Aragó, 39 —MOLINS DE REI

EL CENTRO

Novetats per a senyora.

Llaneria, Sederia, Llencería Confeccións.

MELCHOR, CULÍ i TARRÉS.

Ronda de Sant Pere 5 (entre Plassa de Catalunya i Plassa Urquinaona).-BARCELONA.

TELEFÓN 3678

Ens es grat participar a la nostra distingida clientela i al públic en general, haver rebut el magnific i extens assortit de Novetats per a Entretemps i Ivern.

PREU FIXO

NOTA.—Tots els mesos es regalará el Catálec amb els últims figurins, a qui ho soliciti.